

Nr 141.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att tillerkänna Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag samt Trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund rätt till viss malmbrytning utöver i gällande malmavtal medgivna kvantiteter; given Stockholms slott den 27 februari 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 februari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, WEIJNE, KOCK.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler efter gemensam beredning med cheferna för kommunikations-, handels- och folkhushållningsdepartementen fråga angående medgivande för Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag (LKAB) samt Trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund (TGO) till viss malmbrytning utöver i gällande malmavtal medgivna kvantiteter samt anför därvid följande.

De olika rättsliga och ekonomiska förhållanden, som bero av samgående mellan staten och enskilda i fråga om utnyttjandet av de norrbottniska malmfälten, ha reglerats genom avtal den 29 juni 1927 — jämte därtill sedermera gjorda tillägg — mellan svenska staten, å ena sidan, samt LKAB och TGO, vilket sistnämnda bolag äger halva aktiestocken i LKAB, å andra sidan. I avtalets § 3 föreskrives, att LKAB är berättigat att från gruvfälten Kiirunavaara, Gellivare och Luossavaara för varje bokslutsår bortfrakta sammanlagt högst 9 miljoner ton järnmalm, dock att den sålunda fastställda årskvantiteten kan överskridas med intill 10 procent under iakttagande av att de under en period av tre på varandra följande bokslutsår bortfraktade kvantiteterna icke må sammanlagt överstiga 27 miljoner ton. Enligt samma avtal har TGO förbundit sig att begränsa exporten av malm från de Grängesbergs gruvaktiebolag tillhöriga gruvorna i Grängesberg, så att densamma ej överstiger en miljon ton årligen. I proposition nr 241 till 1927 års riksdag, vari förslag till nämnda avtal framlades, anförde föredragande departementschefen bland annat, att malmtillgången i Kiruna kunde beräknas till inemot 1 100 miljoner ton, varför det med hänsyn till en klok hushållning vore fullt försvarligt att medgiva en årlig brytning av 9 miljoner ton, vilken kvantitet svarade mot det förefintliga köpbehovet hos malmbolagets avnämare. Enligt 1938 års malmavtal (prop. nr 74; r. skr. 193) tillerkändes LKAB med anledning av den då rådande, speciellt gynnsamma exportkonjunkturen rätt att intill den 1 oktober 1940 utöver de i 1927 års malmavtal medgivna maximikvantiteterna bortfrakta ytterligare högst 6 miljoner ton malm från de norrländska gruvfälten. Vidare skulle TGO intill utgången av år 1940 äga öka exporten av malm från Grängesbergsgruvorna med sammanlagt högst 0,6 miljon ton utöver i 1927 års avtal fastställt maximum. För tiden därefter ha åter bestämmelserna i 1927 års malmavtal om maximikvantiteter varit gällande. Vidare är att märka, att den malmkvantitet om 0,5—0,8 miljoner ton malm, som LKAB förbundit sig att årligen från den 1 januari 1950 leverera till Norrbottens järnverk aktiebolag, enligt avtal (prop. 1947: nr 117; r. skr. 159) icke skall inräknas i den till 9 miljoner ton bestämda årliga maximikvantiteten.

Från LKAB:s sida har nu under hand meddelats följande. LKAB:s export av malm under år 1948 beräknas komma att något överstiga 9 miljoner ton under förutsättning att produktion och skeppning ostört kunna fortgå. Några försäljningar av malm för leverans under år 1949 ha ännu icke ägt rum, men förhandlingar därom komma att efter hand upptagas under innevarande år och torde i stort sett vara fullföljda före årets utgång. Resultatet av dessa förhandlingar kan, såvitt angår leveranskvantiteterna, givetvis icke nu förutsägas. Det är emellertid ingalunda uteslutet, att det skall visa sig möjligt att under 1949 försälja än större kvantiteter. Det överskridande av maximikvantiteten, som exporten under innevarande år kan komma att innebära, torde täckas av vid årets början befintliga, relativt obetydliga lager i hamnarna. Någon dylik lagertillgång är icke att räkna med under påföljande år. Den maximikvantitet malm, som LKAB med hänsyn till

föreliggande begränsningar av teknisk natur är i stånd att producera och skeppa under de närmaste åren, kan beräknas till högst 11 miljoner ton per år. Vad beträffar de Grängesbergs gruvaktiebolag tillhöriga gruvorna torde TGO under år 1948 icke till fullo kunna utnyttja den medgivna exporträtten om 1 miljon ton, men det är icke uteslutet att genom fortlöpande rationaliseringsåtgärder och ökad tillgång på arbetskraft produktionen under de närmast kommande åren skulle kunna uppnå och överskrida nämnda siffra. Den tekniskt möjliga maximikvantiteten torde för dessa gruvor ligga vid 1,2 miljoner ton.

Departementschefen. Avsättningsmöjligheterna för den svenska järnmalmen äro f. n. goda. Det är sålunda icke uteslutet att LKAB under de närmaste åren skulle kunna för export sälja malmkvantiteter, som överstiga vad bolaget enligt gällande avtal har rätt att bortfrakta från malmfälten. I rådande valutasituation synes det angeläget att ej lägga hinder i vägen för en möjlig exportökning, som kan väntas lämna ett väsentligt bidrag till Sveriges inkomster i hårda valutor. Jag vill därför förorda, att LKAB berättigas bortfrakta en malmkvantitet om 11 miljoner ton under vartdera av bokslutsåren 1948/1949 och 1949/1950. Av samma skäl torde TGO böra berättigas att öka exporten av malm från de Grängesbergs gruvaktiebolag tillhöriga gruvorna till 1,2 miljoner ton under vartdera av åren 1949 och 1950.

Då en på angivet sätt ökad malmbrytning innebär en ändring av bestämmelserna i 1927 års malmavtal bör frågan underställas riksdagens prövning. Hos riksdagen torde böra inhämtas bemyndigande för Kungl. Maj:t att å statens vägnar medgiva att LKAB resp. TGO öka malmbrytningen till nyss nämnda maximikvantiteter.

Det förordade medgivandet har intet inflytande på sättet för regleringen av de ekonomiska mellanhavandena mellan staten och bolaget.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att å statens vägnar medgiva att Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag och Trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund erhålla utvidgad rätt till malmbrytning i den omfattning nu föreslagits.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Per Ihrfelt.